

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัย เรื่อง "กลยุทธ์การสื่อสารของกลุ่มสันติอโศก" ครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ ไว้ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย
2. การกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย
5. การวิเคราะห์ และการนำเสนอข้อมูลการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคลูกบอลหิมะ (Snowball Technique) โดยการสอบถามจากบรรณารักษ์ห้องสมุดผู้ปฏิบัติธรรม รายชื่อที่ผู้วิจัยได้รับนั้นเป็นรายชื่อของบุคคลต่างๆ ที่สมาชิกของกลุ่มสันติอโศกในพุทธสถานสันติอโศก ดังนี้

1. สมณะโพธิรักษ์
2. สามเณรเล็กเล็ก สิ้นโลกีย์
3. ลิกขมาตุมาสินี โภคาพันธ์
4. คุณศิริ ตีรตนา

เลขานุการเครือข่ายชุมชนชาวอโศก
กรรมการชุมชนสันตินาคกร
ปฏิคมธรรมทัศน์สมาคม
ประธานกลุ่มผู้ปกครองนักเรียนฯ

5. คุณแซมดิน เลิศบุศย์
  - รองเลขาธิการเครือข่ายชุมชนชาวอโศก
  - รองเลขาธิการพรรคเพื่อฟ้าดิน
  - ผู้จัดการบริษัท ฟ้าอภัย จำกัด
  - บรรณาธิการสารอโศก
  - กรรมการชุมชนสันตินาคกร
6. คุณติตติน นาวาบุญนิยม
  - ประธานพรรคเพื่อฟ้าดิน เขต 10
  - กรรมการชุมชนสันตินาคกร
7. คุณฟังฝน จังคสิริ
  - ครูใหญ่โรงเรียนสัมมาสิกขาสันตอโศก
  - กรรมการชุมชนสันตินาคกร
8. คุณพลอยไพโร ชาวหินฟ้า
  - ผู้จัดการบริษัท ขอบคุณ จำกัด
9. คุณแววฟ้า นาวาบุญนิยม
  - ผู้จัดการร้านธรรมทัศน์สมาคม
10. คุณเพชรเพลิงธรรม อโศกตระกูล
  - ผู้จัดการบริษัท พลังบุญ จำกัด
11. คุณรวงข้าว ชาวหินฟ้า
  - ปฏิคมชุมชนสันตินาคกร
  - บรรณารักษ์ห้องสมุดผู้ปฏิบัติธรรม
12. คุณลัดดา ปิยะวงศ์รุ่งเรือง
  - รองผู้จัดการพรรคเพื่อฟ้าดิน เขต 10
  - นายทะเบียนเครือข่ายชุมชนชาวอโศก
  - รองผู้ช่วยเครือข่ายชุมชนชาวอโศก
13. นักเรียนโรงเรียนสัมมาสิกขา
14. สมาชิกชาวอโศก
15. ประชาชน (ผู้อาศัยอยู่ในตะเวียงาย 2)
16. ประชาชน (ผู้อาศัยอยู่ในบริเวณชุมชนสันตินาคกร)

การกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือต่างๆ ที่ใช้ในการวิจัยไว้ ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาเอกสารต่างๆ (Document Research) ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสันตือโคก ซึ่งผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ดังต่อไปนี้

1.1 การศึกษาวิทยานิพนธ์ ได้แก่ งานวิทยานิพนธ์ เรื่อง โครงสร้างอำนาจชุมชน : ศึกษากรณีชุมชนชาวอโคก (ธีญา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา, 2536), การศึกษาเปรียบเทียบบทบาทของวัดพระธรรมกาย และพุทธสถานสันตือโคก ในการเผยแพร่ศาสนาในหมู่เยาวชนในสังคมไทยปัจจุบัน (นพดล ขวัญชนะภักดี, 2530) และ การประยุกต์แนวความคิด เรื่อง เกมภาษาของวิตเคนส์ไตน์ในการอธิบายเรื่องของความหมายในภาษาศาสตร์ ศึกษาเฉพาะกรณีภาษาของสำนักสันตือโคก".สุนัย เศรษฐ์บุญสร้าง (2528)

1.2 การศึกษางานวิจัย เรื่อง มองพุทธศาสนาด้วยสองตาเปิด ความเชื่อและการปฏิบัติของสันตือโคก (มาเรีย-เลนา เฮลิกา-โฮร์น, 2529)

1.3 การศึกษาหนังสือและเอกสาร ได้แก่ หนังสือเครือข่ายชุมชนชาวอโคก และบทความประวัติพระโพธิรักษ์

1.4 การศึกษาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต

2. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth Interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง ซึ่งผู้วิจัยได้ตั้งคำถาม ซึ่งเป็นแนวคำถามปลายเปิด (Open-Ended Question) เกี่ยวกับกลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการสร้างและการธำรงรักษาเครือข่ายของกลุ่มสันตือโคก รวมทั้งการนำเสนออัตตลักษณ์ของชาวอโคกสู่สาธารณชนอย่างคร่ำครวๆ ไร้ลวงหน้า และผู้วิจัยใช้เทปบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์

ประเด็นหัวข้อในการสัมภาษณ์มีดังต่อไปนี้

- (1) กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการสร้างและการธำรงรักษาเครือข่ายของกลุ่มสันติอโศก
  - การสร้างเครือข่ายของกลุ่มสันติอโศก
  - การสื่อสารเพื่อการสร้างและการธำรงรักษาเครือข่ายของกลุ่มสันติอโศก
- (2) กลยุทธ์การนำเสนออัตตลักษณ์ของกลุ่มสันติอโศกสู่สาธารณชน
  - อัตตลักษณ์ของกลุ่มสันติอโศก
  - กลยุทธ์การนำเสนออัตตลักษณ์ของกลุ่มสันติอโศกสู่สาธารณชน

3. การสนทนา (Discussion) การสนทนากับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกของชาวอโศก และการรับรู้เกี่ยวกับอัตตลักษณ์ของกลุ่มสันติอโศก

4. การสังเกต (Observation) ใช้วิธีการสังเกต เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกของชาวอโศก และการรับรู้เกี่ยวกับอัตตลักษณ์ของกลุ่มสันติอโศก

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างนั้น ผู้วิจัยได้ขอคำปรึกษาและตรวจสอบโดยอาจารย์ที่ปรึกษาและกรรมการวิทยานิพนธ์

การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วางแผนการดำเนินงาน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้ทำการวิจัยเริ่มทำความรู้จักกับกลุ่มสันตติโศก โดยผู้วิจัยเข้าไปศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา และโครงสร้างองค์กรของกลุ่มสันตติโศก ที่ห้องสมุดผู้ปฏิบัติธรรม พุทธสถานสันตติโศก ในเขตกรุงเทพมหานคร

2. การแนะนำตัว ผู้วิจัยกำหนดบทบาทของผู้วิจัยอย่างเปิดเผย (Overt Role) และอย่างไม่เปิดเผย (Covert Role) ดังต่อไปนี้

2.1 ผู้วิจัยเข้าพบกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้การแนะนำตัวผ่านบุคคลที่เป็นที่ยอมรับนับถือของชาวอโศก ผู้วิจัยแนะนำตัวกับผู้ให้ข้อมูล และกำหนดบทบาทของผู้วิจัยอย่างเปิดเผย (Overt Role) รวมทั้งแจ้งให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ และขอความร่วมมือจากกลุ่มเป้าหมายในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2 ผู้วิจัยเข้าสังเกตการณ์ธรรมชาติและสนทนากับสมาชิกและประชาชนทั่วไป เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลการเป็นสมาชิกของชาวอโศก และการรับรู้เกี่ยวกับอัตตลักษณ์ของกลุ่มสันตติโศก โดยผู้วิจัยกำหนดบทบาทของผู้วิจัยอย่างไม่เปิดเผย (Covert Role)

สำหรับการเก็บข้อมูลนั้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเรื่องกายแต่งกายและการปฏิบัติตนภายในพุทธสถาน (วัด) ผู้เก็บข้อมูลไม่ควรทำตัวเหมือนหรือแตกต่างจากกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลมากนัก กล่าวคือ ผู้วิจัยควรสวมเสื้อผ้าที่สีสันไม่ฉูดฉาด ไม่มีลาย และไม่ควรถแต่งกายเลียนแบบชาวอโศก เนื่องจากเคยมีบุคคลภายนอกปลอมตัวเป็นชาวอโศกเข้าไปในพุทธสถาน

3. การศึกษาเอกสารต่างๆ ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับการสร้างและการธำรงรักษาเครือข่ายของกลุ่มสันตติโศกจากเอกสารหรือสิ่งตีพิมพ์ต่างๆ เช่น งานวิทยานิพนธ์ งานวิจัย หนังสือเครือข่ายชุมชน บทความ และข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

4. การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบเปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบ และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth Interview) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งมีการบันทึกเทปประกอบการสัมภาษณ์ด้วย

5. การสนทนา (Discussion) ผู้วิจัยใช้การสนทนา เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกของชาวอโศก และการรับรู้เกี่ยวกับอัตลักษณ์ของกลุ่มสันติอโศก

การวิเคราะห์ และการนำเสนอข้อมูลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์นั้น ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาจัดรวบรวมและแบ่งหมวดหมู่แยกประเภทของข้อมูลตามขอบเขตของการวิจัย จากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีในบทที่ 2 เป็นกรอบในการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอข้อมูลจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description) ประกอบกับการบรรยายขั้นตอน หรือวิธีการต่างๆ โดยการนำเสนอข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย